

Наукові перспективи
Видавнича група

серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

Bulletin of Science and Education

№ 1(31) 2025

**Видавнича група «Наукові перспективи»
Християнська академія педагогічних наук України**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 1(31) 2025

Київ – 2025

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 1(31) 2025

Kiev – 2025

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2025. № 1(31) 2025. С. 2493

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління
(Рішення від 02.12.2024, № 1/12-24)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022
№ 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології
(спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки
(спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від
23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології
(спеціальність - 035 філологія)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематики наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)

Редакційна колегія:

- ✦ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✦ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✦ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✦ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✦ Волошенко Марина Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Національний університет "Одеська політехніка" (Одеса, Україна)
- ✦ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✦ Головія Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- ✦ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✦ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✦ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✦ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Куриш Наталя Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✦ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)

- ✦ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✦ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✦ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✦ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмайльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✦ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✦ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмайльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✦ Новік Крістіна Іванівна - координатор освітньо-технологічних проєктів в TeachEd (Великобританія)
- ✦ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✦ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✦ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✦ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✦ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✦ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✦ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- ✦ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Синявська Олена Олександрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна)
- ✦ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✦ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (м. Дніпро, Україна)
- ✦ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✦ Стратулат Наталія Вікторівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування (Київ, Україна)
- ✦ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✦ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✦ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✦ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✦ Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- ✦ Чікарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✦ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✦ Шевель Інна Петрівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✦ Шеремет Інєса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✦ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✦ Шербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✦ Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✦ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

Biletska O.W., Danzl L.S. <i>METAPHERN ZUR DARSTELLUNG DES FRAUENBILDES IN DEUTSCHER UND UKRAINISCHER LINGUOKULTUREN</i>	26
Kovalchuk Yu.P. <i>SPECIFICITY OF ECONOMIC TERMINOLOGY IN ENGLISH</i>	39
Kravchyna T.V., Rudoman O.A., Shkoliar N.V. <i>ENHANCING ENGLISH LANGUAGE PROFICIENCY IN ENGINEERING EDUCATION: INNOVATIVE APPROACHES AND STRATEGIES</i>	46
Marchak T.A., Berezovskyi B.M. <i>SEMANTIC ANALYSIS OF PARTS OF SPEECH WHEN STUDYING ENGLISH BY STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS</i>	58
Potapenko L.V., Chabak L.I. <i>DEVELOPMENT OF STUDENTS' CRITICAL THINKING IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE</i>	67
Sikaliuk A.I. <i>RESEARCH OF MODERN TOURISM LEXICAL TERMS IN SYNCHRONY AND DIACHRONY</i>	79
Tkachenko N.D. <i>LEXICAL MEANS OF MANIPULATING NATIONAL IDEA IN PUBLIC AND LEGAL CONTEXTS</i>	89
Андерсон І.В. <i>КАТЕГОРІЇ ПРОФЕТИЗМУ ТА МЕСІАНІЗМУ В ПОЛЬСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ РОМАНТИЗМУ</i>	99
Бабій І.М., Лушпинська Л.П., Касіянчук В.Ю. <i>СЕМАНТИКО-ФУНКЦІЙНІ ПАРАМЕТРИ МЕТАФОР У ПОЕЗІЇ СЕРГІЯ ЖАДАНА</i>	110
Бахов І.С., Романенко К.М., Алексєєва О.В., Гетьман Т.Є. <i>СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СЛЕНЗІ АМЕРИКАНСЬКОГО ВАРІАНТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ</i>	125

Безугла Я.І., Потапенко Н.В., Сергієва А.В. <i>СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ: АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ І МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ</i>	133
Бенедік К.Ю. <i>СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ТРАДИЦІЙНИХ ТА АРХЕТИПНИХ ОБРАЗІВ У КИТАЙСЬКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ ПОЕЗІЙ ЛЕСІ УКРАЇНКИ</i>	147
Бернацька С.М., Конопленко Н.А., Деміхова С.В. <i>УКРАЇНСЬКА МОВА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ЗБЕРЕЖЕННЯ МОВНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ МОВНОЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ</i>	162
Білик О.О., Пуга О.О., Подоляк З.Р. <i>ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТА СТРУКТУРНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПАРЕМІЙ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ</i>	179
Боряк І.В. <i>АНГЛІЙСЬКА МОВА З УРАХУВАННЯМ ГЕНДЕРНИХ АСПЕКТІВ</i>	189
Бурмакіна Н.С. <i>УРАХУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ІЗ ВІЗУАЛЬНИМ ТИПОМ СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ</i>	199
Вискушенко С.А. <i>СПІВВІДНОШЕННЯ ТЕРМІНІВ «BREEDING», «KEEPING», «REARING» ЯК ЕЛЕМЕНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ ФАХОВОЇ МОВИ ТВАРИННИЦТВА</i>	209
Гальчук О.В. <i>ПОЕТИЧНІ ВАРІАЦІЇ ТЕМИ «БАТЬКО І ДОНЬКА» В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІРИЦІ</i>	218
Галярник А.Я., Гарбера С.Г., Михайлюк Л.В. <i>МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВАРІАТИВНОСТІ ДІЄСЛІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ</i>	231
Ганченко А.Ю. <i>ТОПОС РОЗДУМІВ У ЛІРИЧНІЙ ЗБІРЦІ «ОДНОВІТРИЛЬНИЙ ДІМ» В. МАХНА</i>	242
Гасій Г.М., Гасій О.В., Іщенко В.Л., Сухачова Н.С. <i>ЗНАЧЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У КОНТЕКСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	252

УДК 821.161.2-14.09:316.362.1

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-218-230](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-218-230)

Гальчук Оксана Василівна доктор філологічних наук, професор, професор кафедри світової літератури, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, тел. : (067) 436-49-09, <https://orcid.org/0000-0002-3676-7356>

ПОЕТИЧНІ ВАРІАЦІЇ ТЕМИ «БАТЬКО І ДОНЬКА» В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІРИЦІ

Анотація. У статті досліджуються особливості авторських варіантів інтерпретації теми «батько та донька» в українській поезії. Значний художній потенціал теми, традиція її розробки в українській літературі й затребуваність образу батька-захисника і його ролі у формуванні ідентичності дитини-дівчинки зумовлюють актуальність цієї студії. Її мета – проаналізувати твори сучасних поетів, присвячені темі взаємин батька і доньки. Задля цього розв'язуються завдання окреслити зв'язок із традицією, зокрема з темою «батько і донька» як грінченківською; розглянути авторські варіанти її розробки, визначити основні мотиви і ключові образи; узагальнити особливості чоловічого нарративу теми «батько і донька».

Об'єктами дослідження є вірші О. Бердника, І. Криловця, С. Борчука, С. Кримського, І. Смика, В. Шевчука, П. Вишебаби, І. Сичова. Їхніми спільними зовнішніми маркерами є авторство поетів-чоловіків і домінування жанрового різновиду вірша-послання, про що сигналізують варіанти слова «донька» у їхніх назвах. Спільними внутрішніми маркерами є мотиви батьківської любові до доньки у їхній кореляції, по-перше, із фольклорними традиціями інтимізації картини взаємин «батьки – діти», по-друге, з автобіографічними мотивами як рефлексіями авторів щодо батьківства, його радощів і труднощів. Визначено, що сучасні поети свідомо чи ні орієнтуються на традицію художнього оприявлення теми «батько і донька», що постала свого часу в Бориса Грінченка. Її схарактеризовано позитивною моделлю, структурованою мотивами, у яких відбиті різні аспекти взаємин батька і доньки: психо-емоційний – «батько – захисник життя і безпеки доньки»; пізнавальний – «батько-ментор»; суспільно-світоглядний – «батько-соратник»; креативно-мистецький – «батько – друг у творчості»; гендерно-соціальний – «батько як чоловічий ідеал».

Підхоплена у другій половині ХХ століття О. Бердником (цикл «Вірші для Доні») грінченківська тема «батько і донька» отримала подальший

розвиток у творчості сучасних поетів-чоловіків. До їхніх текстів застосовано типологію хронотопів: «батько і донька» в хронотопі миру і в хронотопі війни. Досліджено, що автори першої групи (І. Криловець, І. Смик, С. Борчук) загалом орієнтуються на фольклорну образність в оприявленні теми взаємин батька і доньки з провідними мотивами любові, турботи. Філософського звучання набуває мотив народження доньки як точка відліку для батька нового етапу життя, що уможлиблює глибину його пізнання. У творах другої групи (П. Вишебаба І. Сичов) картина батьківських почуттів розгортається в драматичних обставинах війни й ускладнюється мотивом розлуки. Автори-комбатанти ставлять знак рівності між любов'ю до доньки і любов'ю до Батьківщини, на захисті якої вони стоять. Інтимні мотиви в поєднанні громадянськими створюють особливий контекст, де тема взаємин батька і доньки виходить за межі автобіографічного простору й перетворюється на запевнення в захисті всіх дітей України, за життя і свободу яких вони борються.

Ключові слова: тема «батько і донька», сучасна українська поезія, маскуліний наратив, архетип мудрого Старого, хронотоп війни

Halchuk Oksana Vasylivna Doctor of Science in Philology, Professor, Professor of Department, World Literature Department, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, tel. (067) 436-49-09, <https://orcid.org/0000-0002-3676-7356>

POETICAL VARIATIONS ON THE THEME “FATHER AND DAUGHTER” IN MODERN UKRAINIAN LYRICS

Abstract. The article explores the distinctive features of authors' interpretations of the “father and daughter” theme in contemporary Ukrainian poetry. The substantial artistic potential of this theme, its development within Ukrainian literary tradition, and the enduring demand for the image of the father as a protector and his role in shaping a daughter's identity underscore the relevance of this study. The primary objective is to analyze the works of contemporary poets dedicated to the father-daughter relationship. To achieve this, the study addresses several tasks: outlining the connection with literary traditions, particularly with Borys Hrinchenko's exploration of the “father and daughter” theme; examining individual authorial approaches; identifying central motifs and key images; and male narrative perspectives on this theme.

The corpus of th' study comprises poem“ by O. Berdnyk, I. Krylovets, S. Krymskyi, S. Borchuk, V. Shevchuk, I. Smyk, P. Vyshebaba, and I. Sychov. Common external markers include male authorship and the predominance of the

poetic form of epistles, signified using the term “daughter” in their titles. Shared internal markers are the motifs of paternal love for a daughter, which intersect with: (1) folklore traditions of intimacy in parent-child relationships, and (2) autobiographical elements reflecting the authors’ experiences of fatherhood, including its joys and challenges. The analysis reveals that contemporary poets, consciously or unconsciously, draw on the artistic tradition of the “father and daughter” theme, which Borys Hrinchenko notably developed. This tradition is characterized by a positive conceptual model encompassing various aspects of the father-daughter relationship: psycho-emotional (“father as the protector of the daughter’s life and safety”), cognitive (“father as a mentor”), socio-ideological (“father as an ally”), creative-artistic (“father as a companion in creativity”), and gender-social (“father as the ideal male figure”).

O. Berdnyk, in his mid-20th-century poetic cycle *Poems for Donia*, extended Hrinchenko’s conceptualization, which contemporary male poets have further developed. The study applies a typology of chronotopes to these texts, differentiating between the “father and daughter” in a chronotope of peace and in a chronotope of war. The findings indicate that the first group of authors (I. Krylovets, I. Smyk, S. Borchuk) predominantly employs folklore imagery to portray father-daughter relations, emphasizing motifs of love and care. The motif of a daughter’s birth as a turning point that facilitates deeper self-reflection and philosophical insight also emerges prominently. In contrast, the second group (P. Vyshebababa and I. Sychov) explores paternal feelings amid the dramatic context of war, with the motif of separation adding complexity. For these authors, who are also combatants, the love for their daughters is equated with love for the Motherland they strive to protect. The blending of intimate and civic motifs creates a unique narrative space where the father-daughter theme transcends the autobiographical and becomes a broader affirmation of the commitment to safeguarding all children of Ukraine, for whose lives and freedom they fight.

Keywords: father-daughter theme, contemporary Ukrainian poetry, masculine narrative, archetype of the wise old man, war chronotope

Постановка проблеми. «Батько і донька» як частина проблемно-змістового комплексу взаємин батьків і дітей – одна з традиційних у фольклорі й художній літературі тем, яка отримала численні втілення в різножанрових текстах. Від народних казок і родинно-побутової пісенної лірики і до класичних творів світового літературного канону вона постає в усій складності мотивів, нерідко перетворюючись на символічний текст, що виходить за межі тематики родинних взаємин. Якщо ж мова йде про спеціальну наукову літературу, то, на відміну від концепції материнства, роль батьківської фігури як значущої у вихованні, була, на думку

психологів, недостатньо висвітлена [1], і її «реабілітація» за умови визнання пріоритетної ролі у формуванні ідентичності дитини-дівчинки продовжується. Попри це митці продовжують розробляти різні варіації теми «батько та донька». Відтак потреба осмислити розвиток цієї теми й актуалізація в умовах війни образу батька-захисника зумовлюють необхідність дослідження художніх варіантів її інтерпретації в сучасній українській поезії в кореляції із традиційним і авторським.

Добре відома закономірність, коли певна тема, мотив чи образ, яскраво оприявившись у творчості того чи чого автора, починають сприйматися об'єктом художньої рефлексії для митців наступних поколінь. Вважаємо, що в цьому сенсі розробка теми взаємин батька і доньки в українській літературі може асоціюватися з ім'ям Бориса Грінченка. «Батько і донька» – це не тільки назва його психологічної новели і мотив окремих творів його дитячої прози. Відомо, що окремою сторінкою в життєвому й інтелектуальному літописі автора «Словаря української мови» Бориса Грінченка є його взаємини з донькою Анастасією (Настею). Як і батько, вона за своє коротке, довжиною в 24 роки, життя заявила про себе як про письменницю, перекладачку, публіцистку і громадську діячку. Саме батько, наголошують дослідники, відіграв важливу роль в особистісному, громадянському і мистецькому самовизначенні Насті Грінченко. А значна за обсягом джерельна база – епістолярій, мемуари, архівні документи, художні твори Бориса Грінченка – уможливило висновки про особливий зв'язок між батьком і донькою, в основі якого взаємна турбота, любов, повага, визнання авторитету науковця і публіциста. Так тема «батько і донька» формується як окрема в багатогранному житті і творчості Бориса Грінченка. Тож вважаємо цікавим дослідити, як ця грінченківська тема розвивається в сучасній українській літературі, зокрема в поезії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На противагу темі «мати і донька», особливості репрезентації якої в літературі стали предметом окремої студії [9], тема «батько і донька» у творчості сучасних письменників не досліджена. Щоправда, якщо розглядати її крізь призму грінченківської традиції, то взаємин Бориса Грінченка і його доньки, як і окремі мотиви в дитячій прозі письменника, вивчалися багатьма (Н. Клименко, Ю. Беззуб, А. Мовчун, Л. Сахно, Л. Смоляр, І. Яковлева, Т. Вірченко, Р. Козлов та ін.) науковцями. Проте основні тенденції її подальшого розвитку в сучасній українській поезії досі ще не висвітлені.

Мета статті – проаналізувати твори сучасних поетів, де інтерпретується тема «батько і донька». Задля цього, застосовуючи мотивний, образний та компаративний *методи дослідження*. Щоб досягти поставлену мету, потрібно

виокремити мотиви, які структурують цей тематичний комплекс; визначити основні тенденції у її висвітленні сучасними поетами; окреслити «маскулінну» авторську стратегію інтерпретації теми «батько і донька».

Об'єктами аналізу є ліричні твори Олеся Бердника, Сергія Борчука, Павла Вишебаби, Івана Криловця, Сергія Кримського, Івана Смика, Ігоря Сичова, Володимира Шевчука.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи тему «батько і донька» крізь призму лейтмотивів, які її структурують, виокремлюємо такі, як «батько – захисник життя доньки», пов'язаний насамперед із психо-емоційним аспектом взаємин; «батько-ментор» визначає пізнавальний аспект взаємин; «батько-соратник» – суспільно-світоглядний аспект; «батько – друг у творчості» – креативно-мистецький аспект; «батько як чоловічий ідеал» – гендерно-соціальний аспект. Поєднуючись, мотиви репрезентують тему «батько і донька» у житті і творчості Бориса Грінченка як цілісну позитивну модель. Вона угрунтована, з одного боку, на традиційному, архетипному образі батька як мудрого Старого, наставника, охоронця тощо. Із другого боку, вона видозмінена за рахунок нового, модерного розуміння соціальних ролей жінки, де, за феміністичними ідеями модернізму, жінка реалізується як особистість через освіту, громадську і суспільну діяльність, творчість. Власне, ці мотиви в комплексі або окремо визначають зміст творів сучасної української поезії, у яких, на нашу думку, можна відстежити розвиток грінченківської теми «батько і донька».

У ролі символічного посередника між сформованою Грінченком мистецькою формули «батько і донька» і її інтерпретацією поетами-сучасниками виступає, на нашу думку, Олесь Бердник (1929-2003). Читацька аудиторія знає його насамперед як письменника-фантаста, філософа, богослова і одного з організаторів Української Гельсінської групи, політв'язня радянських концтаборів. Але у його творчому доробку є і поетичні тексти, серед яких цикл «Вірші для Доні» (саме так, «Доня» з великої літери). Бердників варіант поетичної розробки грінченківської теми цікавий ще з погляду особистого досвіду письменника, який як чинник типології можна застосувати в інтерпретації лірики окремих сучасних поетів, – участь у Другій світовій війні. Попри такий драматичний життєвий шлях, Бердник-письменник сповнений історичним оптимізмом, а його поезія – ліричними інтимними інтонаціями.

О. Глінчевська, відзначаючи особливості світоглядно-філософських засад діяльності письменника, наголошує на його вірі «в гармонійну діяльність людини, що є носієм архетипних образів “Святого Вогню”»,

“Серця”, “Любові” як символів українського духу, які стали наріжними у його літературній творчості» [5]. Цикл «Вірші для Доні», до якого ввійшли поезії 1974—1984 рр., є яскравим прикладом цієї тези. Твори циклу, у яких відображається історія взаємин батька і доньки, його почуття і роздуми щодо батьківства, тяжіють до різних жанрів – колискової («Коліскова», «Сон», «Поміж горами хатинка...», «Диво сиве йде по нивах...»), дитячої («Снігова баба», «Метелик», «Хмаринка») і календарно-обрядової («Щедрівка») поезії, пісні («Пісня») тощо. Їх об’єднує позиція ліричного героя, який обирає роль не ментора, який дає практичні поради чи настанови, а радше того, хто ділиться з донькою своїм захопленням від краси світу, його ще не розгаданих таємниць. Фокус уваги зміщений на питання єдності всього живого, на вічність часу («То вічність і мить — то одне, / Бо є, і було, і грядуще / В обіймах тримає мене, / У пестощах промінюсущих...» [2]), на філософські аспекти людського у сенсі дорослого життя, частиною якого має стати його донька. Так, переконання, що вона – органічна частина всесвіту, яка ввійшла до їхньої родини з певною місією, автор транслює у вірші «Мати і донька», побудованому як діалог, де донька запитує, як вона з’явилася. Олесь Бердник інтерпретує її народження особливим дарунком небес («Мамі з татусем тебе нашентали / Трави шовкові в полях, / Нам соловейки тебе наспівали / У придніпровських садах... / Неба глибинність, ніжність ранкова, Літня гроза, супокій — Все це вліталось, як в пісеньці слово, / В доні коханій мої!» [2]), де батьки – посередники між всесвітом і їхнім дитям: «Ми із татусем лише сплітали / Той дивовижний вінок, / Котрий для тебе давно готували / Промені дальніх зірок» [2]). А у творі «Доня у вікні» маємо не тільки художній вияв батьківських почуттів, а й зсотану з архетипних образів ідею-концепт незнищенної любові батька: рідний дім як особливий світ («зоряне світання / Розквітає там...»), дім, що стає домом-Храмом, бо в ньому живе любов («Ніби пташенятко, / У віконці ти. / До тієї хатки / Буду вічно йти... / Там моє кохання, / Там мій Диво-Храм...» [2]), а дорога до рідного порогу («з будь-якої долі я вернусь туди») стає змістом життя. Олесь Бердник звертається до мотиву метаморфоз, традиційного для української балади, говорячи про почуття батька, над якими не владна смерть («А в таємну днину / Під твоїм вікном / Зацвіте калина / Небувалим сном»), і втілює їх в національно маркованому образі калини: «Білий цвіт калини — / То моя любов, / Що у цю хатину / Прагнула ізнов, / Що з’єднала в миті / Душі і серця... / Вічно буде жити / Мить свята оця — / У віконці Доня...» [2]. Батьківська любов відкриває для доньки красу світу як зоре-Храму. У мотиві віддзеркалення дому-Храму у всесвіті-Храмі вбачаємо перегук зі сквородинівською, що орієнтована на античну, ідею мікро- і макрокосмів.

А в пестливих епітетах і порівняннях «квіточка-долоня», «ніби пташенятко», якими ліричний герой змальовує образ доньки, – фольклорне звучання, притаманне жанру колискової. Загалом донька біля вікна рідного дому як свята для поета мить – це мотив Бедрикового вірша, варіації якого стануть традиційними і для лірики сучасних поетів. Мотив відкриття батьком обширів світу отримує в Олеся Бердника розвиток у вірші «*Візьму Доню у долоні...*». Ліричний герой автора, який щонайбільше з-поміж українських письменників виводив своїх героїв у космічні простори («Зоряний корсар», «Діти безмежжя», «Дві безодні», «Серце Всесвіту», «Космічна казка» та ін.), пропонує доньці політ, щоб показати красу і вразливість планети, де їй належить стати господинею: *«Ти господиня / Цього світу і твори, / Ця планета — повна скриня / Птахів, бджілок і рослин. / Порядкуй же в цій оселі / Так, щоб жоден не страждав, / Щоб усі були веселі / І ніхто не сумував!»* [2]. Тож у цьому творі батько – деміург, який, створивши світ, заповідає його доньці, щиро вірячи в майбутнє, де залишає свою наповнену добром дитину, яка *«тихенько наслухає / Те, що я їй говорю... / В оченятах — чиста віра, / На вустах — любові знак... / В цього світу — добрий вирій, / Славна доля! / Буде так!»* [2]. Характерно, що авторів досвід війни знаходить своє відображення у вірші-зверненні «Батьківське напуття», адресованому синові. Якщо ключовим у настанові доньці, на нашу думку, є наказова форма дієслова «твори», то буття сина у світі поет означає як боротьбу («*Сину праведний мій, ти вступаєш у бій*»), закликаючи: *«Хай не буде біди! / Всюди Мир і Любов / Назавжди, назавжди!»* [2]. Припускаємо, що під «бідами» поет розуміє не просто життєві труднощі, а саме війну, повторення якої він закликає не допустити. Тож у зверненні і до сина, і до доньки поет ділився тими істинами, пізнанню яких присвятив своє життя. Покликаючись на одне з інтерв'ю Олеся Бердника, дослідниця Ю. Котляр наводить його слова «Посіємо співчуття – виростимо любов. Посіємо любов – пожнемо колосся краси. Посіємо красу – побачимо цілісний світ гармонії і братерства» і висновує, що письменник «створив власний етичний світ, який базувався на принципах “любові” та “гуманізму”, яких так не вистачало йому протягом всього життя» [6]. Вважаємо, що ці риси етичного світу Олеся Бердника цілком оприявнилися й у його варіаціях грінченківської теми «батько і донька», традицію яких підхопили і розвивають сучасні українські поети.

Як зазначено вище, об'єктами аналізу, окрім творів Олеся Бердника, є ліричні вірші Івана Криловця («Коліскова для доні»), Володимира Шевчука («Доньці, коли народиться»), Сергія Кримського («Доньці»), Сергія Борчука («Донечка»), Івана Смика («Донечці»), Павла Вишебаби («Доньці»), Ігоря Сичова («Солдатська колискова для донечки»). Зовнішніми

маркерами спільності обраних для аналізу творів є авторство поетів-чоловіків і назва як надтекстовий елемент, у якому оприявлюється адресат чи ліричний суб'єкт через варіації слова «донька» – «донька», «донечка», «доня» тощо. Внутрішні маркери – мотиви, які зсотують тему батьківської любові до доньки у своїй кореляції, по-перше, із фольклорними традиціями інтимізації картини взаємин «батьки – діти», по-друге, з індивідуальними, автобіографічними мотивами як рефлексіями авторів щодо батьківства, його радощів і труднощів. Водночас зазначені в назвах творів І. Смика, В. Шевчука, С. Кримського і П. Вишебаби форми звертання («доньці», «донечці») зорієнтовують на сприйняття їх віршами-присвятами чи радше посланнями, що, за законом жанру, передбачає вихід за межі інтимної сфери родинних стосунків (умовно – за ліричні межі), а є зверненнями представника старшого покоління до молодшого.

Обрані для аналізу тексти об'єднуємо у дві групи, орієнтуючись на тип хронотопу, у якому розгортається тема «батько і донька»: хронотоп миру і хронотоп війни. До першої групи включаємо вірші Івана Смика, Сергія Кримського, Володимира Шевчука, Івана Криловця і Сергія Борчука. Так, спільним мотивом творів «Донечці» Івана Смика, «Доньці» Сергія Кримського і «Доньці, коли вона народиться» Володимира Шевчука є день, коли автори стали батьками, чи очікування цього дня. Так, Іван Смик у вірші-присвяті «*Донечці*» згадує день, коли народилась донька, як початок відліку нового етапу у своєму житті, де йому необхідно стати для неї зразком: «*Коли на руки брав тебе, я так тремтів, / А серце билось частіше... / Здавалося, від радості злетів! / Ці миті-це для мене найцінніше / Для тебе хочу бути прикладом в житті! / Щоб доброю, ти донечко, людиною зростала. / Щоб доля посміхалася тобі! / Батьків ніколи, щоб не забувала!!*» [11]. Разом із тим, він нагадує доньці біблійну істину – шанувати батьків. У такий спосіб оприявлюється формула обов'язку і подяки у взаєминах батьків і дітей.

Так само і у творі «*Доньці, коли народиться*» Володимира Шевчука, ліричний герой якого ще тільки мріє про народження доньки, але вже свідомий, наскільки зміниться його життя з її появою, наповнившись сміливістю долати всі перешкоди: «*Не боюся ранку, самоти і змови, / Не страшні пороші, холод і мороз... / Усміхнись, красуня! Юна і чудова, / Схожа на принцесу із країни Оз*» [12]. Уявляючи свою майбутню доньку, поет вдається до поєднання інтертекстеми – алюзії на книгу Френка Баума «Чарівник з країни Оз» – із узвичаєним художнім означником, із яким батьки звертаються до донечки – «принцеса». Біблійний «слід» зринає в порівнянні «*ти моє казкове ластів'я покірне, / Хай едемом пахнуть кучері густі!*» [12].

Суголосою думкою і у вірші Сергія Кримського «Доньці», де народження доньки напряму пов'язується з усвідомленням ідеї християнської любові: *«Я пам'ятатиму завжди / Як вперше очі ти відкрила, / І почалось нове життя, / Що вмить моє життя змінило. / У твоїх крихтливих очах / Побачив я красу небесну. / Напевне їх створив Господь / У доказ, що любов – безмежна»* [8]. Таким чином, як і Володимир Шевчук та Іван Смик, Сергій Кримський інтерпретує початок батьківства часом, у якому чоловік віднаходить свій загублений рай, наповнює життя новим сенсом і сповнюється почуттям безмежної любові.

Цю думку поділяє і Сергій Борчук у вірші «Донечка», де поєднує художній вияв батьківської любові («*немов промінчик сонечка ясного, «доня золота», «ти наша радість, світлий ангелочок»*) з настановами доньці мати мужність все здолати, бути оптимісткою і не забувати, звідки вона: *«Куди б не завела тебе стежина, / Ти дуже добре, доню, пам'ятай, / Що наймиліше місце для людини – / Батьківська хата, найрідніший край»* [3].

Серед аналізованих творів виокремлюємо вірш Володимира Криловця (нар. 2006 р.) «*Колискова для доні*». З огляду на юний вік талановитого поета, маємо стилізацію розмови батька з донькою, де адресатка персоналізована («*Прилетіли гулі / До моєї Юлі*») і водночас – стилізацію фольклорного жанру колискової. Зокрема, послідовне використання потенціалу фольклорного тексту: завдяки анімалістичним кодам, як-от: образам птахів («*прилетіли гулі*»), тварин («*і тобі присниться цуценятко й киця, «зайчатко»*), комах («*і метелик в листі, бедрик...*» [7]), поданим у зменшувально-пестливих формах, створюється атмосфера внутрішнього і зовнішнього комфорту, мотив безпечного сну і єдності з дружнім до людини світом природи. Отже, спільними лейтмотивами лірики першої групи, присвяченої темі «батько і донька», є радісна подія народження доньки, що надає життю батька нового сенсу, сповнює його великою любов'ю і великою відповідальністю, бажанням допомогти доньці вирости гідною людиною, яка вдосконалюватиме цей прекрасний світ.

Творами-репрезентантами другої групи є твори авторів-комбатантів «Солдатська колискова для донечки» Ігоря Сичова і «Доньці» Павла Вишебаби, де настрої ліричного героя розгортаються в хронотопі війни.

У ролі епіграфа до цієї групи поезій звертаємося до тексту «Татусь і донечка» Ганни Верес-Демиденко, авторки таких збірок патріотичної лірики, як «Герої не вмирають», «Вони умирали двічі», «З Україною в серці», «До волі» та ін. Як приклад фемінного наративу, твір зображує картину прогулянки татуса і маленької донечки, де погляд авторки сфокусований на постаті батька: *«Тризуба на плечі в нього тату – / Це значить, син він України-неньки», «Він той, / кому болить війна у світі».*

Для неї він не тільки захисник доньки («Мала рука – в його міцній руці...»), а і всього народу України. Захоплення батьком-воїном виливається у своєрідну молитву: *«Й пливе думок неспинна течія, / І серед них – до Господа прохання: / «Нехай радіють вони пісні солов'я, / Серця ж їх повнять любов'ю і коханням!»*.

У вірші Ганни Верес-Демиденко містяться ключові поняття, на яких будуються і ліричні твори Павла Вишебаби та Івана Сичова: батько-воїн, боротьба за незалежну Україну, любов доньки і любов до рідної землі як синоніми. Так, у «Солдатській колисковій для донечки» Іван Сичов вкладає цю тему в жанрову форму колискової, де з'являються нові інтонації, інспіровані її хронотопом: реалії війни, оприявлені в мілітарній лексиці («Перша лінія оборони», «стрілкотня на переднім краї», «автомати») і мотив вимушеної розлуки з сім'єю («Ластівко, прошу, не прийми за зраду / Що тебе, матусю та рідну хату / Обміняв на форму й солдатські берци...» [10]), що, своєю чергою, зумовлює органічність епітета «солдатська» у назві твору. Звернення до традиції жанру колискової уможливорює і специфічний наратив – «просто про складне»: батько пояснює донечці, чому повинен виконувати свою важку пекельну роботу («Це нормально, донечко, для солдатів / Розмовляти мовою автоматів / З тими, хто прийшов, щоб чинити вбивство, / Щоб забрати в матері — материнство, / У дітей — батьків, а у вірних — храми, / На полях лишити окопні шрами, / І перетворити міста в руїни...» [10]), адже усвідомлює свою місію зупини криваву війну. Тож, окрім традиційного побажання спокійної ночі, маємо в «Солдатській колисковій для донечки» і антиномії топосів «передова – тил», «війна» в теперішньому часі і «мир» у майбутньому, і потужний мотив самоідентифікації ліричного героя («Хай війна та інші мерзотні речі / Тягарем лягають мені на плечі»), що виводить постать батька на перший план.

Натомість у вірші «Доньці» Павла Вишебаби, рядок якого дав назву дебютній збірці поета «Тільки не пиши мені про війну», особливий хронотоп творів другої групи виступає радше тлом, яке окреслюють слово «війна», мотиви порятунку від смерті («як бігла ти від ракет») і вимушеного перебування доньки на чужині. Так створюється підґрунтя для авторських роздумів-порад пам'ятати про те, якою була мирна Україна і поділитись цими спогадами зі світом, пізнаючи його під час війни.

Для самого ліричного героя важливо чути від доньки слова про її мирне життя у його найпростіших і водночас найбільш глибинних за змістом образах, які корелюють із архетипом райського саду: ««розкажи, чи є біля тебе сад, / чи ти чуєш коників і цикад, / і чи повзають равлики по в'юну» «Чи цвіте там вишня та абрикос?» [4, С. 15]. І якщо у віршах Івана

Смика і Сергія Борчука ліричний герой просить доньку не забувати, подорослішавши, батьків, то у вірші Павла Вишебаби ословлюється прохання вчитися вдячності тим, хто протягнув руку допомоги у важкий час: *«Запроси в Україну до нас гостей, / всіх, кого зустрінеш на чужині, / ми покажемо кожному по війні, / як ми вдячні за спокій своїх дітей»* [4, С. 15]. Таким чином, у творах другої групи тема «батько і донька» сприймається по-новому – як розмова батька-воїна, який, боронячи країну, захищає життя і майбутнє доньки й проймається, щоб вона не втратила людяності і щиросердечності в такий жорстокий час.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє узагальнити таке:

тематичний комплекс «батько і донька» має в українській літературі традицію художньої інтерпретації. Певною мірою її можна визначити грінченківською, оскільки саме у творчості і житті Бориса Грінченка вона знайшла своє оприявлення. Орієнтуючись на історію його взаємин із донькою, характеризуємо її позитивною моделлю, у якій відбиті такі, аспекти як психо-емоційний («батько-захисник життя і безпеки доньки»); пізнавальний («батько-ментор»); суспільно-світоглядний («батько-соратник»); креативно-мистецький («батько-друг у творчості»); гендерно-соціальний («батько як чоловічий ідеал»).

Практично всі вони отримали художню інтерпретацію в циклі «Вірші для Доні» Олеся Бердника. Митець, поєднавши питомі для його творчості космологічні мотиви з родинно-інтимною тематикою, визначив основні тенденції інтерпретації тематичного комплексу «батько і донька», розвинуті сучасними українськими поетами.

У творах І. Смика, С. Кримського, В. Шевчука, І. Криловця, С. Борчука тему «батько і донька», що розгортається в хронотопі миру, репрезентують мотиви народження доньки як відправна точка нового етапу життя батька; усвідомлене батьківство як любов і відповідальність; батьківські настанови, щоб допомогти доньці стати гідною і щасливою людиною.

Натомість розгортання теми «батько і донька» у творах із хронотопом війни (І. Сичов, П. Вишебаба) оприявлюється через мотиви захисту доньки і захисту Батьківщини; мотивації необхідності виконувати громадянський обов'язок; самоідентифікації батька-воїна.

У творах обох груп автори звертаються до фольклорної традиції родинно-обрядової пісенної лірики (колискової); біблійно-християнської образності та світового літературного інтертексту.

У перспективі варто розглянути розвиток теми «батько і син» в українській ліриці, яка, на зразок грінченківської «батько і донька», сягає поезії Олександра Олеся у його зверненні до сина, у майбутньому поета-воїна Олега Ольжича.

Література:

1. Барінова Н. Психологічні особливості відношення батька як чинник формування статевої ролі «Я»-концепції у дівчат-підлітків : дис... канд. психол. наук: 19.00.07. Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна. Харків, 2006. 203 с.
2. Бердник О. Вірші для Доні. URL : <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=6572>
3. Борчук С. Донечка. URL : <https://www.poetryclub.com.ua/getpoem.php?id=872845>
4. Вишебаба П. Тільки не пиши мені про війну. Київ : Видавництво Однієї Книги, 2022. 112 с.
5. Глінчевська О. Художнє втілення національної ідеї у творчості Олесь Бердника. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/33a6ffd4-1f2a-4796-85aa-ac6c32b2f3a6/content>
6. Котляр Ю. «Любов» у філософії Олесь Бердника. : https://www.researchgate.net/publication/346053897_Yu_Kotlyar_LOVE_IN_PHILOSOPHY_OLES_BERDNIK_U_Kotlyar_Lubov_u_filosofii_Olesa_Berdnika.
7. Криловець І. Колискова для доні. URL : <https://maysterni.com/user.php?id=6242&t=1>
8. Кримський С. Доньці. URL : <https://www.poetryclub.com.ua/getpoems.php?id=3715>
9. Лікучова С. Відносини «мати – дочка» в художній літературі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2021. № 49. Т. 2. С. 90—92.
10. Сичов І. Солдатська колискова для донечки. URL : <https://www.poetryclub.com.ua/getpoem.php?id=869598>
11. Смик І. Доньці. URL : <https://mini-rivne.com/virshi-pro-dochku-donechku/>
12. Шевчук В. Доньці, коли народиться. URL : <https://www.juramax.com/work.php?id=13938>

References:

1. Barinova, N.(2006). *Psycholohichni osoblyvosti vidnoshennia batka yak chynnyk formuvannia statevorolovoї «Ja»-kontseptsii u divchat-pidlitkiv* [Psychological Characteristics of the Father's Relationship as a Factor in the Formation of the Gender-Role "Self"-Concept in Adolescent Girls] : dys... kand. psykhol. nauk: 19.00.07. Kharkivskyi natsionalnyi un-t im. V.N.Karazina. Kharkiv [Dissertation for the Degree of Candidate of Psychological Sciences: 19.00.07. V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv], 2006. 203 s.[in Ukrainian].
2. Berdnyk, O. *Virshi dlia Doni* [Poems for Donia]. Retrieved from http : <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=6572> [in Ukrainian].
3. Borchuk, S. *Donechka* [Little Daughter]. Retrieved from http : <https://www.poetryclub.com.ua/getpoem.php?id=872845> [in Ukrainian].
4. Hlinchevska, O. *Khudozhnie vtilennia natsionalnoi idei u tvorchosti Olesia Berdnyka* [The Artistic Embodiment of the National Idea in Oles Berdnyk's Works]. Retrieved from <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/33a6ffd4-1f2a-4796-85aa-ac6c32b2f3a6/content> [in Ukrainian].
5. Kotliar, Yu. «Liubov» u filosofii Olesia Berdnyka [“Love” in Oles Berdnyk's Philosophy]. Retrieved from http : https://www.researchgate.net/publication/346053897_Yu_Kotlyar_LOVE_IN_PHILOSOPHY_OLES_BERDNIK_U_Kotlyar_Lubov_u_filosofii_Olesa_Berdnika. [in Ukrainian].
6. Krylovets, I. *Kolyskova dlia doni* [Lullaby for My Daughter]. Retrieved from http : <https://maysterni.com/user.php?id=6242&t=1>[in Ukrainian].
7. Krymskyi, S. *Dontsi* [To My Daughter]. Retrieved from http : <https://www.poetryclub.com.ua/getpoems.php?id=3715> [in Ukrainian].

8. Likuchova, S. Vidnosyny «maty – dochka» v khudozhnii literature [The Mother–Daughter Relationship in Fiction]. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Philology]. 2021. № 49. T. 2. S. 90—92. [in Ukrainian].

9. Sychov, I. Soldatska kolyskova dlia donechky [A Soldier's Lullaby for My Daughter]. Retrieved from [http : https://www.poetryclub.com.ua/getpoem.php?id=869598](http://https://www.poetryclub.com.ua/getpoem.php?id=869598) [in Ukrainian].

10. Smyk, I. Donechsi [To My Little Daughter]. Retrieved from [http : https://mini-rivne.com/virshi-pro-dochku-donechku/](http://https://mini-rivne.com/virshi-pro-dochku-donechku/) [in Ukrainian].

11. Shevchuk, V. Dontsi, koly narodytsia [To My Daughter, When She Is Born]. Retrieved from [http : https://www.juramax.com/work.php?id=13938](http://https://www.juramax.com/work.php?id=13938) [in Ukrainian].

12. Vyshebaba, P. Tilky ne pyshy meni pro viinu [Just Don't Write to Me About the War]. Kyiv : Vydavnytstvo Odniiei Knyhy [Kyiv: One Book Publishing House], 2022. 112 s. [in Ukrainian].